

PREMIUM E-JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Received/Makale Gelis 27.11.2022
Published /Yayınlanma 31.01.2023
Volume/Cilt (Issue/Sayı) 7(26)
ss / pp 50-56

<http://dx.doi.org/10.37242/pejoss.4287>
Research Article /Araştırma Makalesi
ISSN: 2687-5640
pejoss.editor@gmail.com

Alparslan Gazi ALKAN
<https://orcid.org/0000-0001-7799-2544>
MEB, Şehit Meriç Alemdar Ortaokulu, Ankara / TÜRKİYE

MEZUN İSTİHDAM EDİLEBİLİRLİK GÖSTERGELERİ BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ALUMNI EMPLOYABILITY INDICATORS IN THE CONTEXT OF EVALUATION TEACHER TRAINING PROCESS IN TURKEY

ÖZET

Mezun istihdam edilebilirlik göstergeleri kapsamında Türkiye’de öğretmen yetiştirme sürecinin değerlendirilmesi kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu Gündüz Alp İlkokulu, Şehit Meriç Alemdar Ortaokulu, Gölbaşı Anadolu Lisesi’nde görev yapan 105 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla katılımcıların cinsiyet, mesleki kıdem, medeni durum, yaş ve eğitim durumlarına ilişkin bilgiler toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS 22 (Sosyal Bilimler İçin istatistik Paketi) paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Uygulaması yapılan anketin sonuçlarının değerlendirilmesi için ilk olarak, araştırmaya katılanların demografik özelliklerine tespit edilmiştir. Daha sonra katılımcılara mezun istihdam edilebilirlik göstergeleri bağlamında Türkiye’de öğretmen yetiştirme sürecinin değerlendirilmesine ilişkin yöneltilen önermelerin betimsel istatistikleri yapılmış, ortalama ve standart sapmaları belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, İstihdam, Mezun Öğretmen.

ABSTRACT

Graduate employability indicators within the scope of the Ministry of National Education official and private schools in Turkey within the scope of the evaluation of the teacher training process intended to take the opinions of those who served the teacher. The study group of this research consists of 105 teachers working at Gündüz Alp Primary School, Şehit Meriç Alemdar Secondary School and Gölbaşı Anatolian High School. In order to determine the demographic characteristics of the participants, information on gender, professional seniority, marital status, age, and educational status of the participants was collected. Statistical analysis of the data obtained from the study was performed using SPSS 22 (Statistical Package for Social Sciences). In order to evaluate the results of the survey, the demographic characteristics of the participants were determined first. Later, the participants made in the context of graduate employability indicators of descriptive statistics against the proposition regarding the evaluation of the teacher training process in Turkey, the mean and standard deviations were identified and reviewed

Keywords: Teacher, Employment, Graduate Teacher.

1. GİRİŞ

Günümüzde bilgi toplumu sanayi toplumundan farklı olarak gelirlerini endüstriyel üretimden değil bilgi üretiminden elde eder hale gelmiştir. Bu açıdan bakıldığında bilgi toplumlarında bilginin üretilmesi, bilginin satılması, bilginin saklanması, bilginin yönetilmesi ön plana çıkmaktadır. Bu durum insanları bilgiyi öğrenmeye, araştırmaya, sorgulamaya, eleştirmeye, doğru bilgiyi bulmaya ve bilgiyi verimli kullanmaya zorlamıştır. Bilginin verimli kullanılması ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel olarak toplumların gelişmesini sağlayacak, bu da toplum içindeki insanların bilgi çağına uyumunu kolaylaştıracaktır. İnsanlık tarih boyunca değişime uğramış ve bu değişim tarım toplumundan sanayi toplumuna, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişi beraberinde getirmiştir. Tarım ve sanayi toplumlarında olduğu gibi beden gücüyle çalışan insanların yerini bilgi toplumunda beyin gücüyle çalışan bireyler almıştır (Abazaoğlu, Yıldırım ve Yıldızhan, 2014).

Bilgi toplumuna geçişle birlikte bireylerin sosyal hayatları farklılaşmış ve hayata bakış açıları değişmiştir. Özellikle internet ve bilgisayarın bilgi toplumlarında kullanılmaya başlaması ile bilgiye ulaşmak kolaylaşmakta, insanlar dünyanın öbür ucundaki bireylerle iletişime geçebilmekte, ticaret yapabilmekte, hatta kitap, gazete okumakta yani kısaca bilgi insanların bir parmağıyla klavyeye basması kadar yakındadır (Ünver, 2016).

Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüz dünyasında bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişime paralel olarak birçok alanda köklü değişimler olduğu gibi eğitim alanında da değişimler yaşanmaktadır. Özellikle yaşam boyu eğitim, uzaktan eğitim, yapılandırmacı eğitim kavramlarının eğitim sistemine dahil olması ile birlikte eğitim, sadece hayatın belirli bir diliminde meydana gelen bir etkinlik olmaktan uzaklaşarak hayatın her evresine yayılmıştır. Bununla birlikte gelişen bilgisayar destekli öğrenme anlayışı, dijital ve sanal öğrenmeye olanak tanıyarak bireyleri bilgi çağının çıktılarına ayak uydurmak zorunda bırakmıştır (Yılmaz ve Altinkurt, 2011).

Günümüzde, geleneksel eğitim anlayışının yerini çağdaş eğitim anlayışının alması ile birlikte sadece öğretmenlerin sahip olduğu bilgiye herkes tarafından ulaşılmakta ve kitle iletişim araçları ile anında toplumun hizmetine sunulmaktadır. Artık öğretmen ve öğrencilerin bir arada buldukları etrafi dört duvarla çevrili ve kara tahtanın egemen olduğu ortamların var olduğu sınıfları ve bu sınıflardan oluşan okulları bulmak oldukça zordur. Bunların yerini bilgisayar, internet, akıllı tahta, etkileşimli ortamlar, taşınabilir medya çaralarlar, dijital kameralar, cep telefonları almakta, çok sayıda eğitici yazılım geliştirilmekte ve buna paralel olarak da yirmi birinci yüzyılı çevrimiçi okullar temsil eder hale gelmektedir (Bakioğlu ve Elverici, 2014; Deneme, 2022). Bu çerçevede öğretmenlere düşen görev bilgiye ulaşılması ve aktarılması değil, mevcut bilgi okyanusunda doğru bilgiyi bulup kullanma ve bilginin kendisini üretecek beceri ve yaratıcılığa sahip olma kabiliyetlerini gerçekleştirilmede öğrencilere rehber olmaktır (Deneme, 2021; Erdem, 2011). Eğitim toplumların büyümesinde ve kalkınmasında çok büyük bir önem taşımakta ve gelişmişliğin göstergesi konumundadır. Bu bağlamda eğitimin en önemli bileşenlerinden olan öğretmenlerin yetiştirilmesi ve öğretmen istihdamı son dönemde birçok toplumun üzerinde durduğu konuları teşkil etmektedir (Yavuz, 2018; Yavuz, 2020).

Eğitimde kalitenin yükseltilmesi, öncelikle öğretmenlik eğitimine kabul, öğretmenlik eğitimi, öğretmenlerin statüsü ve istihdam koşulları ile mümkündür. Bilgi ve teknoloji toplumu sürecinin yaşandığı çağımızda, ülkemizin çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarılmasında eğitimin önemi ve öğretmenin rolü büyüktür. Bu nedenle iyi ve nitelikli öğretmen yetiştirmek, dün olduğu gibi bugün ve gelecekte de, milli eğitim sistemimizin en temel konularından biri olma özelliğini koruyacaktır. Mezun istihdam edilebilirlik göstergeleri kapsamında Türkiye’de öğretmen yetiştirme sürecinin değerlendirilmesi kapsamında Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Bu esas amaç doğrultusunda bazı alt problemlere cevap aranmıştır. Sistemde halen görev yapan öğretmenlerin;

- Katılımcıların öğretmen yetiştirilmedeki yeterliliğe ilişkin görüşleri nasıldır?
- Katılımcıların öğretmenlik mesleğinin tercihi için işleyişe dair görüşleri nasıldır?
- Katılımcıların öğretmenlik mesleğini tercih eden adayın özelliklerine dair görüşleri nasıldır?
- Katılımcıların öğretmenin yetişme sürecinin işleyişine dair görüşleri nasıldır?
- Katılımcıların öğretmenin yetişme sürecinin işleyişine dair görüşleri nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, Türkiye’de öğretmen yetiştirme politikaları konusunda yapılmış olup, veri toplama aracı olarak kullanılan anket çalışması ile öğretmenlerin görüşlerini belirlemeye yöneliktir. Ankette Likert ölçeği kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Gündüz Alp İlkokulu, Şehit Meriç Alemdar Ortaokulu, Gölbaşı Anadolu Lisesi’nde görev yapan 105 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla katılımcıların cinsiyet, mesleki kıdem, medeni durum, yaş ve eğitim durumlarına ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu bilgiler aşağıdaki gibidir. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bulgular Tablo 1’de gösterildiği gibidir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bulgular

Cinsiyet	n	%	Medeni Durum	n	%
Kadın	49	46,7	Evli	45	42,9
Erkek	56	53,3	Bekar	60	57,1
Kıdem yılı	n	%	Eğitim durumu	n	%
0-5 yıl	34	32,4	Lisans		
6-10 yıl	62	59,0	Yüksek Lisans		
11 yıl ve üstü	9	8,6	Doktora		
Yaş	n	%	Mezuniyet	n	%
20-29 yaş	61	58,1	Lisans	94	89,5
30-39 yaş	28	26,7	Yüksek Lisans	11	10,5
40-49 yaş	9	8,6	Doktora		
50 ve üzeri	7	6,7			

Ankete katılan kişilerin %46,7'sini (49) erkek, %52,3'ünü (56) kadın katılımcıların oluşturduğu görülmüştür. Araştırmada kadın katılımcı sayısının erkek katılımcı sayısından fazla olduğu görülmüştür. Katılımcıların mesleki kıdem sürelerine ilişkin verdikleri yanıtlar incelendiğinde; katılımcıların %32,4'ü (34) 0-5 yıl arası, %59'u (62) 6-10 yıl arası, %8,6'sı (9) 11 yıl ve üstü süre ile çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Çalışmaya en fazla katılımın 6-10 yıl arası çalışanlardan olduğu görülmüştür. En az katılımcı sayısı ise 11 yıl ve üstü süre çalışanlardan oluşmuştur. Katılımcı öğretmenlerin medeni durumları ile ilgili olarak katılımcıların %42,9'u (45) evli, %57,1'i (60) ise bekar olarak ifade edilmiştir. Tablo incelendiğinde bekar öğretmenlerin evlilerden fazla olduğu görülecektir. Katılımcıların yaşlarına ilişkin yanıtlar; 20-29 yaş arası %58,1 (61), 30-39 yaş arası %26,7 (28), 40-49 yaş arası %8,6 (9), 50 ve üstü %6,7 (7) olarak ifade edilmiştir. Katılımcıların yaşlarına ilişkin bulgular incelendiğinde çalışmaya en fazla katılımın 20-29 yaş arasında yer alan katılımcılardan, en az katılım ise 50 ve üzeri yaştaki katılımcılardan olduğu görülmüştür. Katılımcıların eğitim durumları ile ilgili olarak katılımcıların %89,5'i (94) lisans, %10,5'i (11) ise yüksek lisans olarak ifade edilmiştir. Eğitim durumları bakımından değerlendirildiğinde çalışmada en fazla lisans mezunların en az ise yüksek lisans mezunlarının yer aldığı görülmüştür.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanması için demografik bilgi formu ve araştırmacı tarafından geliştirilen öğretmen yetiştirme süreci ile ilgili bir anket geliştirilmiştir.

2.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafında geliştirilen demografik bilgi formunda katılımcılara ilişkin cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, çalıştığı kurum, mesleği seçme nedeni ve branş değişkenine ilişkin sorular bulunmaktadır.

2.3.2. Anket

Türkiye'de öğretmen yetiştirme politikaları konusunda öğretmenlerin düşüncelerini öğrenmeye yönelik 28 soru ele alınmıştır. Öğretmenler anketi, beşli ölçek üzerinde, her sorunun karşısında yer alan Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5) seçeneklerinden kendi düşüncelerine uygun olan seçeneği işaretleyerek yanıtlayacaklardır.

2.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için öncelikle yasal izinler alınmıştır. Yasal izinler alındıktan sonra okula ziyaret edilmiş, okul müdürüne yasal izin sunulmuştur. Öğretmenlere araştırmanın amacı anlatılmış ve ankete katılmaya gönüllü olan öğretmenlere anket verilerek doldurmaları istenmiştir. Veriler araştırmacı tarafından çalışanlarla yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Görüşmeler sırasında anketlerin cevaplanma süresinin 20 dakika sürdüğü gözlenmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS 22 (Sosyal Bilimler İçin istatistik Paketi) paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Uygulaması yapılan anketin sonuçlarının değerlendirilmesi için ilk olarak, araştırmaya katılanların demografik özelliklerine tespit edilmiştir. Daha sonra katılımcılara mezun istihdam edilebilirlik göstergeleri bağlamında Türkiye'de öğretmen yetiştirme sürecinin değerlendirilmesine ilişkin yöneltilen önermelerin betimsel istatistikleri yapılmış, ortalama ve standart sapmaları belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS 22 (Sosyal Bilimler İçin istatistik Paketi) paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Uygulaması yapılan anketin sonuçlarının değerlendirilmesi için ilk olarak, araştırmaya katılanların demografik özelliklerine tespit edilmiştir. Daha sonra katılımcılara mezun istihdam edilebilirlik göstergeleri bağlamında Türkiye’de öğretmen yetiştirme sürecinin değerlendirilmesine ilişkin yöneltilen önermelerin betimsel istatistikleri yapılmış, ortalama ve standart sapmaları belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 2. Katılımcıların Öğretmen Yetiştirmedeki Yeterliliğe İlişkin Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapmaları

	İfadeler	N	Ort.	Ss
12.	Öğretmen adaylarına öğrenimleri esnasında ihtiyaç duydukları materyaller sağlanmalı	105	3,60	,816
13.	Öğretmen yetiştiren kurumlarda derslerin içerikleri ve verilen her bilgi yeterli düzeyde olmalıdır.	105	3,43	,807
14.	Branş bazında öğrencilere verilen her bilgi yeterli olmalı	105	3,79	,600
15.	Branş bazında öğrencilere verilen her bilgi yeterli olmalı ve uygulamaya açık olmalıdır.	105	4,01	,714
16.	Öğretmen yetiştiren kurumun çevresinin öğretmen adayına sosyal ve kültürel olarak getiri sağlaması gerekir.	105	4,03	,713
17.	Kurumlardaki öğretim üyeleri bilimsel nitelik(akademik) yönünden yeterli düzeyde olmalıdır.	105	3,79	,781
22.	Türkiye’de meslek olarak öğretmenliğe gösterilen saygının düzeyi yeterlidir.	105	3,80	1,032

Katılımcıların öğretmen yetiştirmedeki yeterliliğe konusundaki görüşlerine ilişkin en yüksek ve en düşük ifadelerin ortalamaları incelenmiştir. Katılımcıların ifadelerine verdikleri en yüksek ortalamaya sahip ifadenin “Öğretmen yetiştiren kurumun çevresinin öğretmen adayına sosyal ve kültürel olarak getiri sağlaması gerekir.” ($\bar{x}=4,03$), olduğu görülmüştür. Yüksek ortalamaya sahip diğer ifadeler sırasıyla “Branş bazında öğrencilere verilen her bilgi yeterli olmalı ve uygulamaya açık olmalıdır.” ($\bar{x}=4,01$) ve “Türkiye’de meslek olarak öğretmenliğe gösterilen saygının düzeyi yeterlidir.” ($\bar{x}=3,80$) ifadeleri olmuştur. En düşük ortalamaya sahip ifadenin “Öğretmen yetiştiren kurumlarda derslerin içerikleri ve verilen her bilgi yeterli düzeyde olmalıdır.” ($\bar{x}=3,43$) olduğu görülmüştür. Düşük ortalamaya sahip diğer ifadelerin ortalamaları incelendiğinde, “Öğretmen adaylarına öğrenimleri esnasında ihtiyaç duydukları materyaller sağlanmalı” ($\bar{x}=3,60$), “Branş bazında öğrencilere verilen her bilgi yeterli olmalı” ($\bar{x}=3,79$), ve “Kurumlardaki öğretim üyeleri bilimsel nitelik (akademik) yönünden yeterli düzeyde olmalıdır.” ($\bar{x}=3,79$) ifadeleri olmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların Öğretmenlik Mesleğinin Tercihini İçin İşleyişe Dair Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapmaları

	İfadeler	N	Ort.	Ss
3.	Öğretmenliğin meslek olarak seçilebilmesi adına, öğrenci alımlarında daha dikkatli ve özenli olunmalı, öğrencilere mezuniyetten sonra iş istihdamı sağlanmalı.	105	3,62	,712
4.	Öğretmenlik mesleğinin tercih edilen bir meslek olması için mesleğin önemine, saygınlığına vurgu yapılmalı, toplum bu konuda bilinçlendirilmelidir.	105	3,47	1,084
5.	Öğretmenlik mesleğinin tercih edilir nitelikte bir meslek olabilmesi için her anlamda meslek koşulları cazip kılınmalıdır.	105	3,10	1,208
6.	Mesleğin tercih edilmesi için mesleğini severek yapan öğretmenlerin olması gerekmektedir.	105	3,50	1,048
25.	Öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesine yönelik çalışmalar yeterli seviyededir.	105	3,72	1,033

Katılımcıların öğretmenlik mesleğinin tercihi için işleyişe dair görüşlerine ilişkin en yüksek ve en düşük ifadelerin ortalamaları incelenmiştir. Katılımcıların ifadelerine verdikleri en yüksek ortalamaya sahip ifadenin “Öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesine yönelik çalışmalar yeterli seviyededir.” ($\bar{x}=3,72$), olduğu görülmüştür. Yüksek ortalamaya sahip diğer ifadeler sırasıyla “Öğretmenliğin meslek olarak seçilebilmesi adına, öğrenci alımlarında daha dikkatli ve özenli olunmalı, öğrencilere mezuniyetten sonra iş istihdamı sağlanmalı.” ($\bar{x}=3,62$) ve “Mesleğin tercih edilmesi için mesleğini severek yapan öğretmenlerin olması gerekmektedir.” ($\bar{x}=3,50$) Katılımcılar “Öğretmenlik mesleğinin tercih edilen bir meslek olması için mesleğin önemine, saygınlığına vurgu yapılmalı, toplum bu konuda bilinçlendirilmelidir.” ($\bar{x}=3,47$) önermesini de desteklemişlerdir.

Tablo 4. Katılımcıların Öğretmenlik Mesleğini Tercih Eden Adayın Özelliklerine Dair Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapmaları

	İfadeler	N	Ort.	Ss
7.	Öğretmen öğrencilere yapıcı bir davranış sergilemeli.	105	3,06	1,125
8.	Öğretmenin bilgi ve başarı düzeyi yüksek olmalı	105	3,58	,769
9.	Öğretmenler yapıcı, uyumlu, gelişime açık ve olumlu tutumlar sergilemelidir.	105	3,93	,800
27.	Ülkemizde çalışan öğretmenlerin bilgi düzeyleri var olan koşullara uygundur.	105	4,00	,650

Katılımcıların öğretmenlik mesleğini tercih eden adayın özelliklerine dair görüşlerine ilişkin en yüksek ve en düşük ifadelerin ortalamaları incelenmiştir. Katılımcıların ifadelerine verdikleri en yüksek ortalamaya sahip ifadenin “Ülkemizde çalışan öğretmenlerin bilgi düzeyleri var olan koşullara uygundur.” ($\bar{x}=4,00$), olduğu görülmüştür. Yüksek ortalamaya sahip diğer ifade ise “Öğretmenler yapıcı, uyumlu, gelişime açık ve olumlu tutumlar sergilemelidir.” ($\bar{x}=3,93$) ifadesi olmuştur. Bununla birlikte “Öğretmenin bilgi ve başarı düzeyi yüksek olmalı.” ($\bar{x}=3,47$), ifadesi katılımcılar tarafından desteklenmiştir. En düşük ortalamaya sahip ifadenin “Öğretmen öğrencilere yapıcı bir davranış sergilemeli.” ($\bar{x}=3,06$) olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Katılımcıların Öğretmenin Yetiştirme Sürecinin İşleyişine Dair Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapmaları

	İfadeler	N	Ort.	Ss
1.	Öğretmen adaylarına teknoloji kullanımını öğretecek dersler ve uygulamalar yapılmalıdır.	105	3,49	1,169
2.	Üniversiteler öğretmen adaylarına daha çok deneyim kazandırmak için uygulamalı dersleri artırıp MEB'na yardımcı olmalı	105	2,48	1,194
10.	Formasyon Sertifika kapsamında verilen bilgiler var olan koşullara uygun, gelişen ve geliştiren nitelikte olmalıdır.	105	4,19	,590
11.	Formasyonda verilen bilgilerin salt bilgi değil uygulamaya açık ve uygun bilgiler olmasına özen gösterilmelidir.	105	4,10	,628
18.	Öğretmenlik mesleğinin diğer alanlar tarafından yapılması uygundur.	105	3,79	,756
19.	Fen – edebiyat fakülteleri öğretmen adaylarına yeterli eğitimi verirler.	105	3,73	,697
20.	Öğretmenliğin meslek olarak seçilmesinde ihtiyaç oranları göz önünde bulundurulmalıdır.	105	4,16	,637
24.	Tezsiz Yüksek Lisans ve Sertifika Programları, öğretmen yetiştirme uygulamalarını sürdürmelidir.	105	3,45	1,109
26.	Öğretmenlik mesleğine girişte uygulanan KPSS yeterlidir.	105	3,54	1,065
28.	Öğretim üyeleri, öğretmen adaylarına öğrettiği bilgileri adaylara verirken kullanmalıdırlar.	105	3,38	1,069

Katılımcıların öğretmenin yetiştirme sürecinin işleyişine dair görüşlerine ilişkin en yüksek ve en düşük ifadelerin ortalamaları incelenmiştir. Katılımcıların ifadelerine verdikleri en yüksek ortalamaya sahip ifadenin “Formasyon Sertifika kapsamında verilen bilgiler var olan koşullara uygun, gelişen ve geliştiren nitelikte olmalıdır.” ($\bar{x}=4,19$), olduğu görülmüştür. Yüksek ortalamaya sahip diğer ifadeler ise sırasıyla “Öğretmenliğin meslek olarak seçilmesinde ihtiyaç oranları göz önünde bulundurulmalıdır.” ($\bar{x}=4,16$), “Öğretmenlik mesleğinin diğer alanlar tarafından yapılması uygundur.” ($\bar{x}=3,79$) ve “Fen-edebiyat fakülteleri öğretmen adaylarına yeterli eğitimi verirler.” ($\bar{x}=3,73$) ifadesi olmuştur. En düşük ortalamaya sahip ifadenin “Üniversiteler öğretmen adaylarına daha çok deneyim kazandırmak için uygulamalı dersleri artırıp MEB'na yardımcı olmalı.” ($\bar{x}=2,48$) olduğu görülmüştür. Düşük ortalamaya sahip diğer ifadelerin ortalaması incelendiğinde ise “Öğretim üyeleri, öğretmen adaylarına öğrettiği bilgileri adaylara verirken kullanmalıdırlar.” ($\bar{x}=3,38$), “Tezsiz Yüksek Lisans ve Sertifika Programları, öğretmen yetiştirme uygulamalarını sürdürmelidir.” ($\bar{x}=3,45$), “Öğretmen adaylarına teknoloji kullanımını öğretecek dersler ve uygulamalar yapılmalıdır.” ($\bar{x}=3,49$) ve “Öğretmenlik mesleğine girişte uygulanan KPSS yeterlidir.” ($\bar{x}=3,54$) ifadesi olmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların Öğretmenlik Mesleğinin Gereken Önemi Aldığına Dair Görüşlerinin Ortalama ve Standart Sapmaları

	İfadeler	N	Ort.	Ss
21.	Türkiye’de Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı okullar nitelikli öğretmen oluşturmada başarılıdır.	105	3,68	1,005
23.	Tezsiz Yüksek Lisans ve Sertifika Programları öğretmen eğitiminde yeterlidir.	105	2,81	1,202

Katılımcıların öğretmenin yetiştirme sürecinin işleyişine dair görüşlerine ilişkin en yüksek ve en düşük ifadelerin ortalamaları incelenmiştir. Katılımcıların ifadelerine verdikleri en yüksek ortalamaya sahip ifadenin “Türkiye’de Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı okullar nitelikli öğretmen oluşturmada başarılıdır.” ($\bar{x}=3,68$), olduğu görülmüştür. En düşük ortalamaya sahip ifadenin “Tezsiz Yüksek Lisans ve Sertifika Programları öğretmen eğitiminde yeterlidir.” ($\bar{x}=2,81$) olduğu görülmüştür.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Araştırmada ilk olarak araştırmaya katılanların kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler toplanmıştır. Buna göre, araştırmada kadın katılımcı sayısının erkek katılımcı sayısından fazla olduğu görülmüştür. Çalışmaya en fazla katılımın 6-10 yıl arası çalışanlardan olduğu görülmüştür. En az katılımcı sayısı ise 11 yıl ve üstü süre çalışanlardan oluşmuştur. Çalışmada yer alan bekar öğretmenlerin evlilerden fazla olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaşlarına ilişkin bulgular incelendiğinde çalışmaya en fazla katılımın 20-29 yaş arasında yer alan katılımcılardan en az katılım ise 50 ve üzeri yaştaki katılımcılardan oluştuğu

görülmüştür. Eğitim durumları bakımından değerlendirildiğinde çalışmada en fazla lisans mezunlarının en az ise yüksek lisans mezunlarının yer aldığı görülmüştür.

Mezun istihdam edilebilirlik göstergeleri bağlamında Türkiye’de öğretmen yetiştirme sürecinin değerlendirilmesine ilişkin yöneltilen toplam 28 ifadeye verilen cevapların betimsel istatistikleri yapılarak yorumlanmıştır.

Katılımcıların öğretmen yetiştirme sürecindeki yeterliliği konusundaki görüşleri değerlendirildiğinde, katılımcıların öğretmen yetiştiren kurumların çevresinin öğretmen adayları için sosyal ve kültürel bakımdan getiri sağlamasının gerekli olduğu konusunda görüş beyan ettikleri görülmüştür. Diğer taraftan, her öğretmenin kendi branşındaki bilgilerinin yeterli ve uygulamaya açık olması gerektiği ve ülkemizde öğretmenlik mesleğine yeterli düzeyde saygı gösterildiği ifade edilmiştir. Araştırmaya katılanlar, öğretmen yetiştiren kurumlardaki ders içeriklerinin yeterli düzeyde olması, öğrencilik döneminde yeterli bilgi sağlanması ve akademisyenlerin bilimsel niteliğinin yeterli düzeyde olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların öğretmenlik mesleğinin tercihi için işleyişine dair görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılanlar öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesi konusundaki çalışmalarını yeterli gördüklerini, öğretmen olacak kişilerin seçiminde daha dikkatli olunması gerektiğini, mezuniyet sonrası istihdam sağlanması gerektiğini ve öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesinde işini severek yapan öğretmenlerin olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlik mesleğinin seçilmesindeki en önemli hususun mesleğin saygınlığı olduğu ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiği fikri desteklenmiştir. Diğer taraftan katılımcılar, öğretmenlik mesleğinin tercih edilebilmesi için her anlamda koşulların cazip olması gerektiği önermesi konusunda kararsız kalmışlardır.

Katılımcıların öğretmenlik mesleğini tercih eden adayın özelliklerine dair görüşleri değerlendirildiğinde, ülkemizde öğretmenlerin koşullara göre bilgi düzeylerinin yeterli olduğu fikrinin desteklendiği görülmüştür. Araştırmaya katılanlar, öğretmenlerinin tutumlarının yapıcı, olumlu ve uyumlu olması gerektiği, bilgi ve başarı düzeylerinin yüksek olması gerektiğini düşünmektedir. Diğer taraftan katılımcılar, öğretmenlerin öğrencilere karşı yapıcı davranış sergilemeleri konusundaki önermeye kararsız tavır sergilemişlerdir.

Katılımcıların öğretmenin yetişme sürecinin işleyişine dair görüşleri değerlendirildiğinde, formasyon sertifikalarının günün koşullarını karşılayacak nitelikte bilgiyi içermesi gerektiği, öğretmenliğin seçiminde hangi oranda ihtiyacın olduğunun ve fen edebiyat fakültelerinden mezun olacak öğretmen adaylarına yeterli düzeyde bilgi verilmesi gerektiği önermeleri desteklenmiştir. Katılımcılar, öğretmenlik eğitiminde uygulamanın artırılması konusunda MEB’nın desteği konusunda kararsız kalmışlardır. “Tezsiz Yüksek Lisans ve Sertifika Programlarının devam ettirilmesi desteklenirken, teknoloji kullanımı konusundaki derslerin artırılması gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmenlik mesleğine girişteki KPSS sınavının yeterli olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların öğretmenin yetişme sürecinin işleyişine dair görüşleri değerlendirildiğinde, katılımcılar yükseköğretim kurumuna bağlı okulların nitelikli öğretmen yetiştirme başarılı olduğunu buna karşın tezsiz yüksek lisans ve sertifika programlarının öğretmen eğitiminde yetersiz olduğunu ifade ettikleri görülmüştür.

4.2. Öneriler

Öğretmen istihdam problemleri genel olarak ekonomik bazı problemler, toplumsal problemler öğretmen yetiştirme programında yaşanan bazı değişimler nedeni ile meydana gelebilmektedir. Öğretmenlik mesleğinin tercih edilebilmesinin sağlanması için öncelikle mezun öğrencilere iş istihdamı oluşturulmalı, öğretmenlerin çalışma koşullarının daha çok iyileştirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ., Yıldırım, O. ve Yıldızhan, Y. (2014). Türkiye'nin öğretmen profili. *Electronic Turkish Studies*, 2(9), 1-20.
- Bakioğlu A. ve Elverici, S. (2014). *Finlandiya Eğitim Sistemi, Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi - Pisa 'da Başarılı Ülkelerin Eğitim Sistemleri* (Ed. Aysen Bakioğlu), 3. Basım, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Deneme, S. (2021). Investigation of the Life Satisfaction Levels of Turkish EFL Teachers in Terms of Several Variables. *World Journal of Education*, 11(3), 11-17.
- Deneme, S. (2022). İngilizce öğretmenlerinin mesleki öz-yeterlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 0 (89) , 259-274.
- Erdem, A. R. (2011). Eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının felsefesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), 89-97.
- Ünver, G. (2016). Türkiye'deki hizmet öncesi öğretmen eğitiminde kuram-uygulama bağlantısı. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(1),61-70
- Yavuz, M. (2018). Kaynaştırma sınıflarında çalışan öğretmenlerin kişilerarası öz-yeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (6) , 2057-2067.
- Yavuz, M. (2020). Özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin mesleki öz-yeterlilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5,1-25
- Yılmaz, K. ve Altinkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1),942-973.